

ENERGETICKÁ
POLITIKA EU

ENERGETIKA
V EVROPĚ A VE SVĚTĚ

EVROPSKÉ ZPRÁVY
A ZAJÍMAVOSTI

PRÁVNÍ PŘEDPISY
A DOKUMENTY EU

O ČEM SE MLUVÍ

ROVNÉ PODMÍNKY
PRO JÁDRO

FAQ

Z OBSAHU:

| Stav energetické unie |

| Pracovní program EK |

| Rámec pro klimatickou neutralitu |

VÁŽENÍ ČTENÁŘI,

zatímco Evropská komise připravuje první delegovaný akt k nařízení o zřízení rámce pro usnadnění udržitelných investic, který má podpořit ekologické investice a zamezit greenwashingu, Evropský parlament **přijal** pozměňovací návrhy ke Společné zemědělské politice, jimiž odmítl přísnější ekologické standardy pro vyplácení dotací, stejně tak jako cíle pro snižování emisí v sektoru, který je původcem 10 % celkových emisí skleníkových plynů v EU z hlediska ekvivalentu emisí uhlíku. Dosažení klimaticky neutrální EU si vyžádá zacílení na všechny skleníkové plyny, nejen oxid uhličitý. Proto Komise navrhla novou **strategii** ke snížení emisí methanu, jejichž antropogenní část pochází ze zemědělství, výroby a využívání fosilních paliv a odpadů. Ačkoliv EU přispívá ke globálním emisím methanu jen z 5 %, má Komise ambici postavit EU do role lídra a příští rok představí legislativní návrh. Roli lídra Komise spatřuje ve **zprávě** o stavu energetické unie v oblasti větrné energie, obnovitelného vodíku a energie z oceánu. Posílit konkurenční výhodu považuje za nutné v oblasti baterií, primárních surovin a vodíku, pro které iniciovala vznik **aliancí**. V listopadu Komise představí strategii pro obnovitelné zdroje energie na moři s cílem posílit spolupráci mezi státy změnou obchodních pravidel, která v současné době brání projektům větrné energie spojeným s více než jednou zemí. Spolupráci Komise v **příloze** zprávy ke stavu energetické unie doporučuje členským státům také v podobě statistických převodů a deklaruje připravenost podpořit dialog mezi státy technickými pokyny a platformou pro rozvoj obnovitelných zdrojů energie a statistické převody. Více ke zprávě o stavu energetické unie a plánovaným iniciativám Komise najdete na následujících stránkách.

Příjemné čtení a zdravé listopadové dny přeje,

Zuzana Krejčířková

ČEZ, a. s. Public Affairs,
Duhová 2/1444, Praha, 140 53, publicaffairs@cez.cz
Zuzana Krejčířková, ředitelka útvaru Public Affairs |
Eva Boudová | Lucie Horová | Michal Jedlička |
Jaroslav Malsa | Daniel Měsíc | Tomáš Pírk | Jan Prášil |

Bulletin je šířen pouze v elektronické podobě a bezplatně |
Texty a informace obsažené v tomto bulletinu jsou považovány za zdroj informací v rámci Skupiny ČEZ a širší veřejnosti. Rozmnožování těchto informací a textů je povoleno za podmínky, že je uveden jejich zdroj. Informace a texty vychází z údajů dostupných v době vydání tohoto bulletinu. Public affairs neručí za správnost a úplnost informací. |
Obrázky použité v tomto bulletinu pochází z audiovizuální knihovny Evropské komise, Evropské rady, Evropského parlamentu a serverů Pixabay.com, Pexels.com a Free-images.com.

Stav energetické unie

Posouzení českého
NIKEP

STAV ENERGETICKÉ UNIE

Evropská komise zveřejnila dne 14. října **zprávu o stavu energetické unie**. V souvislosti s krizí způsobenou pandemií Covid-19 hodnotí rámec energetické unie jako robustní. Komise konstatuje, že následující měsíce budou zásadní pro vypracování dobře připravených národních plánů obnovy a odolnosti. V této souvislosti zdůrazňuje význam nástroje Next Generation EU při financování opatření v oblasti energetiky.

Zpráva o stavu energetické unie hodnotí pokrok dosažený v pěti oblastech: dekarbonizace, energetické účinnosti, vnitřním trhu s energií, bezpečnosti dodávek a výzkumu, inovací (R&I) a konkurenceschopnosti.

Zpráva je doprovázena **posouzením** jednotlivých vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu (NIKEP). Komise analyzuje ambice členských států ohledně dosažení environmentálních cílů do roku 2030. Zároveň nastiňuje, jakým způsobem mohou investice v oblasti energetiky přispět k oživení hospo-

dářské krize způsobené pandemií Covid-19.

Letošní zpráva o stavu energetické unie je také doplněna celou řadou analytických materiálů. **Zpráva o konkurenceschopnosti čisté energie** se zaměřuje především na solární a větrnou energii, obnovitelný vodík, baterie a inteligentní sítě. Konstatuje, že vzhledem ke zvýšené poptávce po čistých technologiích překonává konkurenceschopnost tohoto odvětví konvenční zdroje energie, a to jak z hlediska přidané hodnoty, produktivity práce, růstu zaměstnanosti či míry podnikání. Také z hlediska HDP význam odvětví čisté energie postupně roste.

Nicméně evropský průmysl jako celek ztrácí konkurenční výhodu v oblastech, ve kterých nebyl iniciátorem. To se týká zejména výroby solárních panelů a Li-Ion baterií, u kterých se předpokládá nárůst poptávky. Evropská komise v této souvislosti iniciovala vznik aliancí (v sektoru baterií, čistého vodíku a strategických surovin), které mají usnadnit spolupráci zúčastněných subjektů, včetně vládních organizací, investorů či výzkumných institucí. Výrazný nárůst Komise očekává i v oblasti inteligentních sítí, které jsou podmínkou pro efektivnější integraci obnovitelných zdrojů energie

i zvyšování kapacity jejího skladování.

Poprvé je zpráva o stavu energetické unie doplněna **analýzou energetických dotací**. Komise konstatuje, že řada členských států neposkytla v rámci NIKEP dostatečné informace o energetických dotacích, ani jasný plán k postupnému ukončení dotací na fosilní paliva. V této souvislosti poukazuje na potřebu vytvoření standardní definice energetických dotací a společné metodologie.

Analýza uvádí, že celkové dotace na energii v EU se v posledním desetiletí průběžně zvyšují. V roce 2018 činily 159 miliard eur, z toho 50 miliard bylo nasměrováno na fosilní paliva. Největší část dotací (92 miliard eur) se realizovala v energetickém sektoru. Mezi další příjemce patřil průmysl (20 miliard eur), domácnosti (17 miliard eur), doprava (13 miliard eur) a zemědělství (5 miliard eur).

Komise dále zveřejnila zprávy týkající se pokroku v oblasti **energetické účinnosti**, v oblasti **obnovitelných zdrojů**, v oblasti **vnitřního trhu s energií** a zprávu o **cenách a nákladech** na energie.

Stav energetické unie

Posouzení českého
NIKEP

POSOUZENÍ ČESKÉHO NIKEP

Souběžně se zprávou o stavu energetické unie **zveřejnila** Evropská komise i posouzení jednotlivých národních plánů v oblasti energetiky a klimatu (NIKEP) na období 2021 až 2030. Kromě hodnocení vnitrostátních cílů v oblasti klimatu předkládá Komise členským státům i svá doporučení pro efektivní vypracování plánů obnovy s možností čerpání finančních prostředků z nástroje Next Generation EU.

Na základě posouzení českého NIKEP a investičních a reformních priorit v rámci evropského semestru dává Komise České republice ke zvážení, aby se při přípravě plánu obnovy zaměřila na opatření, která podpoří rozvoj obnovitelných zdrojů energie a energetické účinnosti a povedou ke snížení závislosti na uhlí, zvýší flexibilitu sítě, včetně odstranění administrativních překážek, a urychlí renovaci budov. Dále doporučuje podpořit zavádění elektromobility a vodíkových vozidel rozvojem infrastruktury pro alternativní paliva a reformou relevantního zdanění. Investice by měly směřovat také do klíčové železniční in-

frastruktury a udržitelné příměstské dopravy.

Komise také uvádí (viz tabulka níže) přehled dostupných finančních prostředků pro Českou republiku v rámci příštího víceletého finančního rámce (na období let 2021 - 2027), včetně nástroje Next Generation EU. Mezi další fondy EU relevantní pro provádění plánů NIKEP patří Horizont Evropa, InvestEU, CEF, inovační fond či program LIFE.

Facilita na podporu oživení a odolnosti je jedním z výsledků dohody, které dosáhli členové Evropské rady na svém zasedání ve dnech 17. až 21. července 2020, kde jednali o víceletém finančním rámci EU na období let 2021 - 2027 a dočasném nástroji Next Generation EU. Nová facilita má pomoci zemím Evropské unie zotavit se z následků pandemie a podpořit investice do ekologické a digitální transformace evropské ekonomiky.

Členské státy mohou o podporu žádat formou předložení národních plánů na podporu oživení a odolnosti jako součásti evropského semestru, tedy každoročního cyklu koordinace hospodářských a sociálních politik. Dle aktuálního návrhu nařízení bude plán připraven na roky 2021–2023, s možností revize v roce 2022, kdy bude známa přesná alokace na rok 2023.

O vyplacení podpory bude možné žádat EK vždy dvakrát ročně až do 31. července 2026. Podporu bude EK vyplácet po posouzení splnění domluvených milníků a cílů plánu.

ČR si v rámci nové facility může zažádat o granty ve výši zhruba 6,7 mld. EUR (orientačně 172 mld. CZK). 70 % fondů přitom musí být závazně přiděleno v letech 2021–2022 a zbývajících 30 % nejpozději v roce 2023. Zvýhodněné půjčky (ve výši max. 6,8 % HND) by si ČR mohla vzít až do výše odhadem 15,4 mld. EUR (orientačně víc než

Strukturální fondy	Společná zemědělská politika	Facilita na podporu oživení	Fond pro spravedlivou transformaci	Modernizační fond	Příjmy v rámci EU ETS
19,8	7,9	6,7	1,5	2,8	0,6
Údaje v miliardách eur vychází ze závazků v rámci VFR a NGEU a z průměrných či odhadovaných cen uhlíku.					

ENERGETICKÁ
POLITIKA EU

ENERGETIKA
V EVROPĚ A VE SVĚTĚ

EVROPSKÉ ZPRÁVY
A ZAJÍMAVOSTI

PRÁVNÍ PŘEDPISY
A DOKUMENTY EU

O ČEM SE MLUVÍ

ROVNÉ PODMÍNKY
PRO JÁDRO

FAQ

Stav energetické unie

Posouzení českého
NIKEP

400 mld. CZK). Pro čerpání podpory jsou způsobilá opatření prováděná již od 1. února 2020 (je tedy možné čerpat zpětně za již uskutečněná opatření) do roku 2026.

Návrh plánu obnovy bude po schválení vládou zaslán Evropské komisi k předběžné konzultaci. Následně vznikne finální návrh Národního plánu obnovy České republiky, který bude předložen vládě k odsouhlasení a

poté v konečné fázi Evropské komisi, a to ve lhůtě do 30. dubna 2021. Na závěr musí Národní plán obnovy schválit s definitivní platností Rada Evropské unie.

Renovační vlna

RENOVAČNÍ VLNA

Evropská komise dne 14. října zveřejnila strategii **renovační vlna**, která je **zacílená na snižování energetické náročnosti budov. Cílem Komise je v příštích deseti letech tempo renovací alespoň zdvojnásobit a zajistit, aby renovace vedly k vyšší energetické účinnosti a účinnějšímu využívání zdrojů.**

Snižování energetické náročnosti budov pojímá Komise v širším kontextu jako příležitost pro uplatnění obnovitelných zdrojů energie, principů oběhového hospodářství, udržitelné mobility, zmírňování energetické chudoby či podpory stavebnictví a vytváření nových pracovních míst.

Komise **uvádí**, že na budovy připadá přibližně 40 % spotřeby energie v EU a 36 % emisí skleníkových plynů z energie. Avšak pouze 1 % budov projde každoročně energeticky účinnou renovací. Navrhovaná opatření by měla podpořit renovaci všech budov, nicméně za prioritní oblasti Komise považuje dekarbonizaci vytápění a chlazení, renovaci veřej-

ných budov a řešení energetické chudoby, vč. energeticky nejnáročnějších budov.

Mezi hlavní navrhovaná opatření patří především posílení informovanosti a právní jistoty, což by mělo motivovat vlastníky budov k jejich renovaci. Komise na červen 2021 avizuje revizi směrnice o energetické účinnosti a do konce příštího roku i směrnice o energetické náročnosti budov. Navrhne posílení povinnosti certifikátů energetické náročnosti (EPC) spolu s postupným zaváděním povinných minimálních standardů energetické náročnosti pro stávající budovy. Rovněž navrhne rozšíření požadavků na renovace veřejných budov na všechny úrovně veřejné správy.

Komise věnuje pozornost také zajištění přiměřeného a dobře cíleného financování.

V rámci **facility na podporu oživení** je renovace budov prioritou pro národní plány obnovy prostřednictvím iniciativ Renovate a Power-Up. Kromě toho Komise navrhuje zajištění veřejného i soukromého financování poskytnutím grantů i půjček, jejich navýšení a možnost jejich kombinování tam, kde to dříve nebylo možné. V rámci probíhající revize poky-

nů ke státní podpoře v oblasti životního prostředí a energetiky (EEAG) komise hodlá zjednodušit pravidla pro veřejnou podporu renovace budov, a to zejména v obytném a sociálním sektoru, a upřesnit rozsah podpory na výrobu energie z obnovitelných zdrojů energie pro vlastní spotřebu.

Komise dále vyzývá členské státy, že mohou zavádět inovativní řešení prostřednictvím zdanění a financování spojeného s nemovitostmi tak, aby se vytvořily ekonomické podmínky k financování renovace budov. Rovněž je možné rozšířit obligatorní schéma, podle článku 7 směrnice o energetické účinnosti, na všechny typy budov. Zapojením ESCO je možné propojit veřejné a soukromé investice, snížit počáteční náklady a podpořit úspory energie.

Mezi další navrhovaná opatření patří i vytvoření tzv. evropského Bauhausu, který by měl propojit udržitelnost se stylem, resp. estetikou. Nový evropský Bauhaus předpokládá zapojení odborníků z různých oborů, kteří by měli vytvořit udržitelný design, využít udržitelné technologie, digitální řešení i přírodní materiály. Co se týká časového harmonogramu

ENERGETICKÁ
POLITIKA EU

ENERGETIKA
V EVROPĚ A VE SVĚTĚ

EVROPSKÉ ZPRÁVY
A ZAJÍMAVOSTI

PRÁVNÍ PŘEDPISY
A DOKUMENTY EU

O ČEM SE MLUVÍ

ROVNÉ PODMÍNKY
PRO JÁDRO

FAQ

Renovační vlna

předpokládá Komise tři fáze: Design, Deliver a Diffuse. V první fázi Komise vyhlásí výzvy k předkládání návrhů v rámci relevantních programů příštího víceletého finančního rámce EU (VFR). Realizace by měla být zaháje-

na v polovině roku 2021. Cílem je pak třetí fáze Diffuse, kdy by mělo dojít k rozšíření projektů, které by se zabývaly zastavěným prostředím jako celkem, se zaměřením na

různé aspekty, jako je klimatická výzva, sociální soudržnost, udržitelnost či digitalizace. energetiky jako například Horizon 2020 či ITER.

Španělské ambice v oblasti čistého vodíku

ŠPANĚLSKÉ AMBICE V OBLASTI ČISTÉHO VODÍKU

Španělská vláda dne 6. října **schválila** plán na zvyšování produkce obnovitelného vodíku. Cílem je podpořit rozvoj inovativních průmyslových hodnotových řetězců a vybudovat dostatečnou infrastrukturu v sektoru vodíkových technologií, což usnadní dosažení klimatické neutrality do roku 2050 a zároveň zajistí Španělsku významný podíl na trhu s tímto palivem.

Evropská komise předložila **strategii EU pro vodík** v červenci letošního roku. Předpokládá, že během příštích třiceti let by čisté vodíkové technologie měly být využívány ve všech odvětvích, která je obtížné dekarbonizovat, včetně letecké a námořní dopravy, přepravy velkých nákladů, ocelářství či chemického průmyslu.

Španělsko si do roku 2030 klade za cíl instalovat čisté vodíkové technologie s kapacitou 4 GW, což je desetina cíle na úrovni EU, přičemž hodlá využít solární a větrné zdroje energie spolu se zavedeným systémem skla-

dování a přepravy plynu. Předpokládá, že v příštích deseti letech si rozvoj technologie obnovitelného vodíku vyžádá investice ve výši 8,9 miliard eur, které by měl zajistit především soukromý sektor. Nicméně španělská vláda připouští, že finančně podpoří projekty, které budou vytvářet pracovní příležitosti.

Výroba obnovitelného vodíku není prozatím nákladově konkurenceschopná, proto španělská vláda hodlá podpořit jeho produkci, a to se zvláštní pozorností věnované regionům,

kteří jsou zasaženy transformací.

V současné době španělský průmysl ročně spotřebuje 500 000 tun vodíku, který je vyráběn z fosilních paliv. Španělská vláda má v úmyslu do roku 2030 nahradit čtvrtinu tohoto objemu čistým vodíkem, vyráběným z obnovitelných zdrojů. Zároveň plánuje podpořit mobilitu založenou na vodíkovém pohonu, a to včetně infrastruktury čerpacích stanic na letištích a v námořních přístavech.

Pracovní program EK

PRACOVNÍ PROGRAM EK

Evropská komise přijala dne 19. října svůj **pracovní program** na rok 2021. Vzhledem ke krizi způsobené pandemií Covid-19 zaměří své pracovní úsilí na její zvládnutí, současně hodlá dále podporovat udržitelné investice a reformy a usilovat o ekologickou a digitální transformaci.

Hlavním finančním nástrojem plánu obnovy je Next Generation EU, který bude možné využívat prostřednictvím jednotlivých programů do konce roku 2023, přičemž související platby budou provedeny nejpozději do konce roku 2026. Vypůjčené finanční prostředky budou určeny výhradně k řešení důsledků krize způsobené pandemií Covid-19. Převážná část těchto finančních prostředků bude určena pro facilitu na podporu oživení (672,5 miliard eur), přičemž minimálně 37 % výdajů v rámci této facility by mělo být vyčleněno na ekologickou transformaci a minimálně 20 % by mělo být investováno do digitálních technologií. Za účelem splácení finančních prostředků nástroje Next Generation EU předloží Komise do června roku 2021 legislativní ná-

vrhy nových vlastních zdrojů, počínaje revidovaným systémem EU ETS, mechanismem uhlíkového narovnání na hranicích a digitálním poplatkem.

V rámci balíčku opatření Fit pro 55, zaměřených na snížení emisí do roku 2030 alespoň o 55 %, se Komise dále zaměří na revize právních předpisů v oblasti klimatu a energetiky a do června 2021 předloží návrhy na revizi směrnic o OZE, energetické účinnosti (EED), zdanění v oblasti energie či úpravu nařízení o sdílení úsilí a nařízení LULUCF. Do konce příštího roku pak předloží návrh na revizi směrnice o energetické účinnosti budov (EPBD). Revizí projde i legislativa v oblasti mobility. Do června 2021 hodlá komise předložit návrhy na revizi směrnice o zavádění infrastruktury pro alternativní paliva a úpravu nařízení o emisních standardech pro silniční vozidla.

Rámec pro klimatickou
neutralituRÁMEC PRO KLIMATICKOU
NEUTRALITU

Evropský parlament na svém plenárním zasedání dne 8. října přijal svoji pozici ohledně návrhu klimatického zákona, který vytváří právní rámec EU pro dosažení klimatické neutrality do roku 2050. Europoslanci požadují snížení emisí do roku 2030 o 60 % ve srovnání s rokem 1990.

Ve své pozici europoslanci dále požadují stanovení průběžného cíle do roku 2040, zavedení cíle pro záporné emise po roce 2050, povinnost klimatické neutrality do roku 2050 na úrovni členských států EU, zřízení nezávislého orgánu pro sledování dosaženého pokroku, ukončení přímých i nepřímých dotací na fosilní paliva nejpozději do roku 2025 či zavedení emisního rozpočtu, který stanoví zbývající celkové množství emisí skleníkových plynů, které mohou být vyprodukovány, aniž by byly ohroženy závazky EU podle Pařížské dohody.

Pro usnesení hlasovalo 392 europoslanců, 161 bylo proti a 142 se hlasování zdrželo. Hlasování se zdrželi zejména europoslanci Evropské lidové strany (EPP). Nejsilnější politická skupina, která má v současnosti 187 mandátů, odmítla podpořit navýšení emisního cíle do roku 2030 na 60 %. Tento ambiciózní

cíl podpořila skupina sociálních demokratů (S&D) spolu s Obnovou Evropy (RE) a Zelenými. Skupina EPP stojí za návrhem Evropské komise, která na základě posouzení dopadů došla k závěru, že navýšení současného 40% emisního cíle EU do roku 2030 je realistické a proveditelné, a navrhuje snížení emisí nejméně o 55 % ve srovnání s rokem 1990.

Evropský parlament je nyní připraven na jednání v rámci dialogu. Členské státy EU zatím dosáhly dohody na **částečném obecném přístupu** k navrhovanému právnímu rámci pro klima. Ministři životního prostředí EU dne 23. října potvrdili odhodlání dosáhnout klimatické neutrality do roku 2050, přičemž kompromisní dohoda zachovává společné sledování tohoto cíle na úrovni EU. Rada dále odmítla zmocnění Komise, aby prostřednictvím delegovaných aktů stanovila trajektorii pro dosažení klimatické neutrality. V této souvislosti podpořila průběžný cíl do roku 2040 a koncepci lineární trajektorie zachovává jako orientační. Ministři životního se shodli na požadavku, aby Komise posoudila „dostupnost odpovídajících nástrojů a pobídek pro mobilizaci potřebných investic a navrhla nezbytná opatření“.

Pozice Rady je částečná, protože dosud nepřesňuje aktualizovaný cíl snížení emisí do roku 2030. Na zasedání Evropské rady ve dnech 15. až 16. října v této souvislosti k dohodě nedošlo. Členské státy EU se k této otázce vrátí na Evropské radě v prosinci, kdy by mělo vrcholit jednání o víceletém finančním rámci na období 2021 až 2027.

**Polské plány
na výstavbu jaderné
elektrárny****POLSKÉ PLÁNY NA VÝSTAVBU
JADERNÉ ELEKTRÁRNY**

Ministerstvo energetiky USA a polský vládní zmocněnec pro strategickou infrastrukturu dne 19. října **oznámili podpis strategické dohody o polsko-americké spolupráci na rozvoji polského programu v oblasti jaderné energetiky.**

Strategická dohoda předpokládá vypracování návrhu polského jaderného programu, včetně případných finančních ujednání. Následně na základě tohoto plánu, který by měl být vypracován v horizontu 18 měsíců, polská vláda přijme konečné rozhodnutí ohledně urychlení výstavby jaderných reaktorů. Strategická dohoda také definuje oblasti dlouhodobé polsko-americké spolupráce pro nadcházející tři desetiletí, včetně podpory podnikatelských subjektů, rozvoje dodavatelských řetězců, zvyšování povědomí veřejnosti či spolupráci na projektech v Evropě.

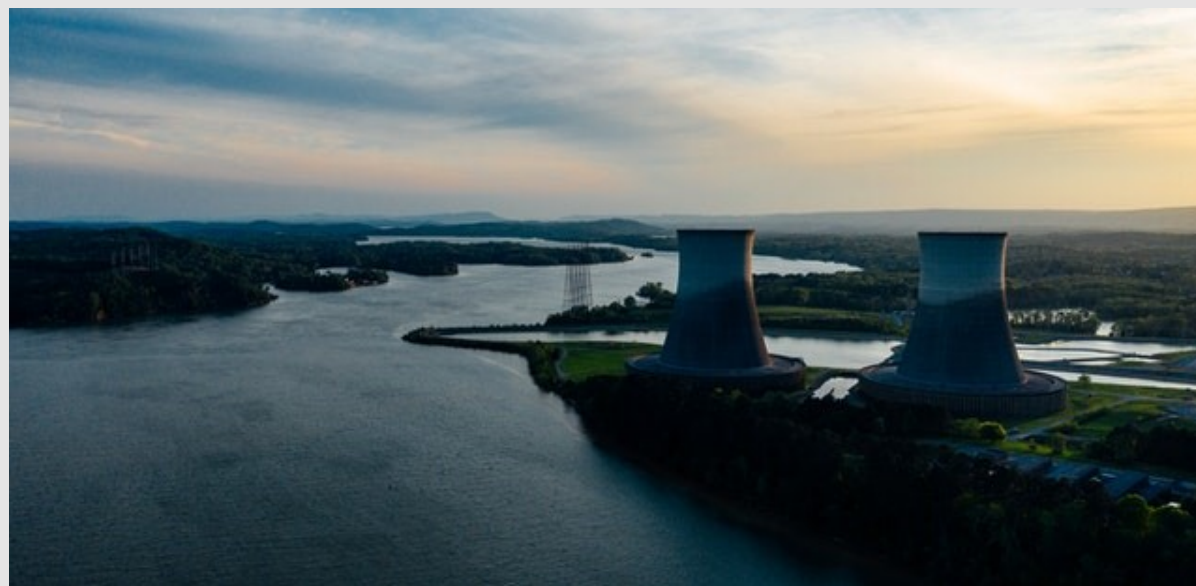
V září představilo Polsko svůj program rozvoje jaderné energie. V rámci přechodu na čistou energii plánuje do roku 2040 výstavbu jaderných bloků (tlakovodních reaktorů třetí generace III+) s celkovou instalovanou kapaci-

citou 6 až 9 GWe, přičemž první zařízení by mohlo být v provozu do roku 2033. Mezi zvažované lokality pro umístění první polské jaderné elektrárny patří Lubiatowo-Kopalino a Żarnowiec v blízkosti Baltského moře.

Plán předpokládá, že okolo roku 2045 by podíl jaderné energie na energetickém mixu mohl představovat zhruba 20 %. Součástí polské energetické strategie je i vybudování větrných elektráren na moři o kapacitě 8 – 11 GW do roku 2040. Podíl uhlí na výrobě elektřiny by se měl postupně snižovat, a to na 37 % až 56 % v roce 2030 a 11 % až 28 %

v roce 2040, ze současných 74 %.

V návaznosti na výběr dodavatele technologie má polská vláda zájem získat strategického spoluinvestora, přičemž si hodlá udržet alespoň 51% podíl. Plánuje do výstavby jaderných reaktorů investovat 150 miliard zlotých (40 miliard dolarů). V této souvislosti se chystá požádat Evropskou komisi o schválení veřejné podpory. Jak **uvedl** vládní zmocněnec pro strategickou infrastrukturu Piotr Naimski „V dnešní době není možné plánovat výstavbu jaderných elektráren bez státní podpory“.

Světový energetický
výhled 2020SVĚTOVÝ ENERGETICKÝ
VÝHLED 2020

Mezinárodní energetická agentura (IEA) vydala v říjnu svůj každoroční **Světový energetický výhled (World Energy Outlook)**. Letos je výrazně ovlivněn globální pandemií nového koronaviru. Stručné představení tohoto vlajkového produktu IEA je námětem dnešního článku.

Jak vidí IEA celkově nejbližší budoucnost energetiky ve světle pandemie?

Již ze základních údajů obsažených v dokumentu je zřejmé, jak silný má pandemie dopad i na oblast energetiky. V nedávné historii žádný jev nebo událost neměly tak obrovský vliv a ten bude patrný ještě po řadu let. Podle aktualizovaných výpočtů dojde v tomto roce k poklesu světové poptávky po energii ve srovnání s rokem 2019 ve výši plných 5 %. Zároveň očekává IEA snížení objemu emisí CO₂ spojených s energetikou až o 7 % (resp. o 2,4 gigatun) - svět se tak dostane na úroveň, na níž byl v době před deseti lety. Investice do energetiky prognózuje agentura dokonce až o 18 % nižší. Spotřeba

ropy by pak měla klesnout o 8 % a uhlí o 7 %. Naopak obnovitelné zdroje energie (OZE) budou zasaženy méně, dokonce se počítá s mírným nárůstem produkce (0,9 %).

S jakými scénáři vývoje studie IEA pracuje?

Agentura uvádí několik základních scénářů vývoje světové pandemie a k nim modeluje své vlastní výhledy. První z nich, tzv. Stated Policy Scenario (STEPS), počítá s převzetím kontroly nad pandemií již v příštím roce, návratem HDP na předkrizovou úroveň ve stejný rok a celosvětové poptávky po energiích v roce 2023. OZE budou v tomto zotavení hrát jednoznačný prim, a to zejména energie solární. Naopak uhlí již svojí pozici zpět nezíská. Do roku 2040 by podle STEPS klesl jeho podíl v rámci světové poptávky po energii poprvé v moderní historii pod 20 %. Druhý scénář – Delayed Recovery Scenario (DRS) - počítá se zpožděním boje s pandemií (a s tím spojenými dopady na ekonomiku a společnost) a návratem světového HDP do předkrizových hodnot až kolem roku 2023. V tom případě se vrátí hodnoty poptávky po energii až v roce 2025. Takový scénář by například dopadl na spotřebu ropy. Oba scénáře navíc počítají s mnohem pomalejším návratem emi-

sí škodlivých látek, než se stalo po globální finanční krizi v letech 2008 až 2009. Autoři výhledu ovšem zdůrazňují, že tento trend není způsoben žádnými strukturálními změnami, ale pouze redukcí ekonomické aktivity. Se strukturálními změnami pak počítá Scénář udržitelného rozvoje (Sustainable Development Scenario - SDC), který by se uplatnil při masivních investicích do nových, efektivnějších a čistších zdrojů energie. V tomto scénáři se do roku 2030 počítá s poklesem emisí CO₂ o 10 Gt oproti scénáři STEPS a rok 2019 by se tím stal momentem, kdy emise v globálním měřítku kulminovaly. Poprvé v historii navíc dokument obsahuje detailně rozebraný plán na nulové emise v roce 2050. Tohoto ambiciózního cíle by bylo možné dosáhnout mixem opatření, směřujících k čistým zdrojům energie a současně trvajících změn lidského chování v následujících deseti letech.

Jak se bude vyvíjet poptávka po jednotlivých druzích surovin, jak emise CO₂ a jak energetická účinnost?

Celosvětově by se podle STEPS objem poptávky po energiích vrátil k úrovni roku 2019 v roce 2023, ale to neplatí pro všechny regiony světa stejně. Rychleji by se měly k „normálním“ hodnotám přiblížit rozvinuté stá-

Světový energetický
výhled 2020

ty, které by navíc zvládli lépe i důsledky pandemie obecně. Globální emise CO₂ zřejmě do roku 2027 nepřekojí hodnoty z loňského roku, a to ani v případě návratu výkonu energetiky do předkrizových čísel. Svůj podíl na tom má rozvoj OZE na úkor uhlí. V rámci scénáře STEPS by vzrostly emise CO₂ na 36 Gt v roce 2030, což je méně, než bylo předpovězeno v loňském výhledu IEA. Podle scénáře DRS by naopak emise v roce 2030 klesly až na hodnotu 27 Gt. Počítá se i zde s růstem zejména solární a větrné energetiky. Uhlí naopak do roku 2030 poklesne v průměru o 8 %, v pokročilých ekonomikách dokonce o 45 %. Poptávka po uhlí stoupne pouze v Indii, Indonésii a zemích jihovýchodní Asie, ovšem méně než se předpokládalo v loňském roce. I v Číně, která je zdaleka největším spotřebitelem této suroviny, dojde od roku 2025 k trvalému poklesu její spotřeby. Tvůrci dokumentu rovněž předpovídají pomalé zotavování poptávky po ropě a naopak rychlejší návrat zemního plynu. Varovný prst vztyčuje IEA ohledně energetické účinnosti – její zvyšování bude podle agentury zasaženo ekonomickou nejistotou a nechutí firem a domácností investovat do nových modernějších zařízení. To se projeví zhruba 10% poklesem účinnosti oproti předchozím předpovědím.

A jak současná situace ovlivní poptávku po elektrické energii?

Autoři výhledu poukazují na to, že současná situace znovu zdůraznila potřebu stabilních a bezpečných dodávek elektřiny, které dokážou reagovat na případné krizové stavy, nejen tohoto typu. Elektroenergetika bude hrát velmi významnou roli v budoucím zotavení globální ekonomiky. Ve vyspělých ekonomikách by se mohla poptávka po elektrické energii zotavit v roce 2023 a poté se očekává roční růst o hodnotě 0,8 %, přičemž tahounem by měla být elektromobilita a vytápění pomocí elektřiny. Růst bude i poptávka v rozvojových zemích, ovšem s dovětkem, že 660 milionů lidí stále nebude mít stabilní přístup k elektřině (včetně 33 % všech obyvatel Afriky). Do roku 2030 se očekává, že OZE budou tvořit až 40 % veškerých dodávek elektřiny. Například Čína by do roku 2030 měla zvýšit podíl elektřiny z OZE o 1 500 TWh. Pro představu se jedná o součet veškeré vyrobené elektřiny v Itálii, Francii a Německu v roce 2019. Podíl solární energie by měl do roku 2030 růst každoročně o 13 % - IEA označuje fotovoltaiku za „vítěze“ současné situace. Naopak výroba elektřiny z uhlí bude nadále klesat, a to zejména v USA a v zemích Ev-

ropské unie. Vzhledem k nárůstu OZE ovšem agentura důrazně upozorňuje na slabiny z hlediska stability a kapacit přenosových sítí, které bude nutno trendu nárůstu OZE rychleji přizpůsobit.

